

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

PREPORUKE

VIJEĆE

PREPORUKA VIJEĆA

od 22. svibnja 2018.

o promicanju zajedničkih vrijednosti, uključivog obrazovanja i europske dimenzije poučavanja

(2018/C 195/01)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 165. i 166.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Unija se temelji na zajedničkim vrijednostima i općim načelima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina, kako je utvrđeno u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s člankom 3. Ugovora o Europskoj uniji cilj je Unije podržavati i promicati svoje vrijednosti.
- (2) Inspirirana tim vrijednostima Unija je uspjela ujediniti zemlje, zajednice i ljude u jedinstveni politički projekt kojim je omogućeno najdulje razdoblje mira u povijesti Europe tijekom kojeg su poticani socijalna stabilnost i gospodarski napredak. Države članice prihvatile su vrijednosti navedene u Ugovoru te su time uspostavile zajednički okvir koji tvori poseban europski način života i identitet te određuje položaj Unije na svjetskoj sceni.
- (3) Unija i njezine države članice suočene su s mnoštvom izazova, među kojima su populizam, ksenofobija, razdorni nacionalizam, diskriminacija, širenje lažnih vijesti i dezinformacija te izazov radikalizacije koja vodi u nasilni ekstremizam. Ti bi fenomeni mogli ozbiljno ugroziti temelje naših demokracija, narušiti povjerenje u vladavinu prava i demokratske institucije te oslabiti osjećaj pripadnosti unutar europskih društava i među njima.
- (4) Nedostatak svijesti o nastanku Unije, razlozima njezina osnivanja i osnovama njezina funkcioniranja otvara prostor za dezinformacije i sprečava stvaranje informiranog mišljenja o njezinim djelovanjima. Poznavanjem raznolikosti Unije i njezinih država članica podupiru se međusobno poštovanje, razumijevanje i suradnja unutar država članica i među njima.
- (5) Obrazovanje svih vrsta i na svim razinama i od najranije dobi ima ključnu ulogu u promicanju zajedničkih vrijednosti. Njime se pomaže osigurati socijalnu uključenost pružanjem poštene prilike i jednakih mogućnosti za uspjeh svakom djetetu. Obrazovanjem se građanima pruža mogućnost da postanu aktivni i kritički osviješteni te se produbljuje razumijevanje europskog identiteta.
- (6) Europski su čelnici na sastanku u okviru programa čelnika održanom u Göteborgu u studenome 2017. raspravljali o važnosti obrazovanja i kulture za budućnost Europe. Kao izvor informacija za tu raspravu poslužila je Komunikacija Komisije pod nazivom „Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet”⁽¹⁾, u kojoj se navodi da je „jačanje našeg europskog identiteta i dalje od presudne važnosti, a obrazovanjem i kulturom to se može osigurati na najbolji način”, a u kojoj je Komisija iznijela svoju viziju europskog prostora obrazovanja i predložila niz inicijativa.

⁽¹⁾ COM(2017) 673 final.

- (7) Nakon sastanka čelnika održanog u Göteborgu Europsko vijeće u svojim je zaključcima od 14. prosinca 2017. naglasilo da su obrazovanje i kultura ključni za izgradnju uključivih i povezanih društava te za održavanje naše konkurentnosti ⁽¹⁾.
- (8) Promicanje jednakosti, socijalne kohezije i aktivnoga građanstva jedan je od ciljeva okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja ET 2020. ⁽²⁾, koji se temelji na shvaćanju da bi se obrazovanjem trebalo promicati međukulturne kompetencije, demokratske vrijednosti i poštovanje temeljnih prava, sprečavati sve oblike diskriminacije i rasizma i boriti se protiv njih te osposobiti djecu, mlade i odrasle za pozitivnu komunikaciju s vršnjacima različitog podrijetla.
- (9) Europski su ministri obrazovanja 17. ožujka 2015. donijeli Parišku deklaraciju, u kojoj je utvrđena predanost država članica promicanju zajedničkih vrijednosti te unapređivanju kritičkog mišljenja, medijske pismenosti, uključivog obrazovanja i međukulturnog dijaloga. Iz odgovora primljenih u okviru javnog savjetovanja ⁽³⁾ na razini EU-a jasno je vidljivo da treba promicati uključivo obrazovanje. Samo 16 % ispitanika smatra da se obrazovanjem trenutno postiže taj cilj; 95 % smatra da bi se obrazovanjem trebalo pomoći mladima da shvate važnost zajedničkih vrijednosti, a 98 % misli da Unija treba pomoći državama članicama u ostvarenju tog zadatka.
- (10) Anketa mreže Eurydice iz 2017. o građanskom odgoju i obrazovanju u školama u Europi pokazala je da je građanski odgoj trenutno u središtu pozornosti u nekoliko europskih zemalja. Međutim, gotovo polovica zemalja još uvijek nema politiku uključivanja građanskog odgoja u inicijalno obrazovanje nastavnika. Nastavnike bi stoga trebalo podržati te ojačati njihov položaj mjerama za stvaranje otvorene kulture i okružja učenja, kao i za rad s raznolikim skupinama učenika kako bi mogli poučavati građanske kompetencije, prenositi zajedničku europsku baštinu, promicati zajedničke vrijednosti i biti uzor učenicima.
- (11) Radikalizacija koja vodi k nasilnom ekstremizmu i dalje je akutni problem u nekoliko država članica. Promicanje zajedničkih vrijednosti kao vektora socijalne kohezije i integracije, među ostalim putem obrazovnih politika, integralni je dio rješenja. Kako bi poduprla države članice u njihovim nastojanjima, Europska komisija je u srpnju 2017. uspostavila Skupinu na visokoj razini za borbu protiv radikalizacije ⁽⁴⁾, čiji je zadatak utvrditi mjere potpore, uključujući u području obrazovanja.
- (12) Najnovijim rezultatima istraživanja u okviru Međunarodnog programa za procjenu znanja i vještina učenika (PISA) te Pregleda obrazovanja i osposobljavanja za 2017. ističe se povezanost između nejednakosti u obrazovanju i socioekonomskog položaja učenika. Prema podacima programa PISA vjerojatnost da će učenici iz siromašnijih kućanstava imati lošije rezultate od svojih bogatijih kolega triput je veća, a vjerojatnost da će učenici migrantskog podrijetla imati slabije rezultate u usporedbi s ostalim učenicima više je nego dvostruka. Kako bi se spriječila marginalizacija mladih, neophodni su uključivi i pravični obrazovni sustavi kojima se potiču kohezivna društva, postavljaju temelji za aktivno građanstvo i poboljšava zapošljivost.
- (13) U Međunarodnom istraživanju građanskoga odgoja i obrazovanja 2016. Međunarodnog udruženja za vrednovanje obrazovnih postignuća navodi se da nacionalni i europski identitet mogu pozitivno koegzistirati te da nisu međusobno u suprotnosti. Istraživanjem se pokazalo i da su učenici s višom razinom građanskog znanja također bili skloniji izražavanju tolerantnijih stavova.
- (14) Istraživanja Eurobarometra ukazuju na iznimno nisku razinu znanja o Uniji. Prema istraživanju javnog mnijenja iz 2014. 44 % ljudi smatra da je njihovo razumijevanje funkcioniranja Unije ograničeno, dok istraživanje iz 2011. pokazuje da relativna većina smatra da nisu dobro informirani o Europskoj uniji. Isto je istraživanje pokazalo i da trećina ljudi ne zna točan broj država članica u Uniji. Istraživanje Eurobarometra iz 2017. pokazalo je da 89 % mladih Europljana misli da bi nacionalne vlade trebale osnažiti školsko obrazovanje o njihovim pravima i odgovornostima kao građana Unije. U najnovijem istraživanju Eurobarometra ističe se da 35 % ispitanika smatra usporedive obrazovne standarde najkorisnijima za budućnost Europe.

⁽¹⁾ EUCO 19/1/17 REV 1.

⁽²⁾ Zajedničko izvješće Vijeća i Komisije za 2015. godinu o provedbi strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020.) – Novi prioriteti za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (SL C 417, 15.12.2015., str. 25.).

⁽³⁾ SWD(2018) 13 final.

⁽⁴⁾ Odluka Komisije od 27. srpnja 2017. o osnivanju stručne skupine Komisije na visokoj razini za borbu protiv radikalizacije. (SL C 252, 3.8.2017., str. 3.).

- (15) S obzirom na navedeno, bitno je da države članice ulože dodatni trud u nastavak provedbe svih ciljeva Pariške deklaracije iz 2015. Osobito je važno nastaviti promicati zajedničke vrijednosti koje su vektori kohezije i uključenosti, podupirati stvaranje participativnog okruženja za učenje na svim razinama obrazovanja, poboljšati osposobljavanje nastavnika u području građanskog odgoja i raznolikosti te unapređivati medijsku pismenost i sposobnost kritičkog razmišljanja svih učenika.
- (16) Osiguranje učinkovitog jednakog pristupa kvalitetnom uključivom obrazovanju za sve učenike, uključujući učenike migrantskog podrijetla, učenike u nepovoljnom socioekonomskom položaju, učenike s posebnim potrebama i one s invaliditetom, u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, neophodno je za izgradnju povezanih društava. U nastojanju da se to postigne države članice mogu se koristiti postojećim instrumentima Unije koji uključuju program Erasmus+, europske strukturne i investicijske fondove, programe Kreativna Europa i Europa za građane, Program o pravima, jednakosti i građanstvu, Europske snage solidarnosti i Obzor 2020. te smjernicama i stručnim znanjima Europske agencije za posebne potrebe i uključivo obrazovanje.
- (17) Program Erasmus+ ukazuje na to da su mobilnost i prekogranični kontakti učinkovit način za upoznavanje europskog identiteta. Ključno je da sve kategorije učenika u cijeloj Europi imaju jednake koristi od mogućnosti koje nudi taj program, osobito putem školskih razmjena među državama članicama. Virtualna mobilnost, osobito putem mreže e-Twinning, odličan je alat kojim se omogućuje izravan kontakt među učenicima i koji će se narednih godina upotrebljavati u većoj mjeri te u kombinaciji s fizičkom mobilnošću.
- (18) Uvođenjem europske dimenzije poučavanja trebalo bi se učenicima pomoći da upoznaju europski identitet u svojoj njegovoj raznolikosti te da razviju jači, pozitivan i uključiv osjećaj europske pripadnosti i njime nadopune svoje lokalne, regionalne i nacionalne identitete i tradicije. To je važno i za promicanje boljeg razumijevanja Unije te razumijevanja njezinih država članica.
- (19) Ovom Preporukom u potpunosti se poštuju načela supsidijarnosti i proporcionalnosti. Sadržajem ove Preporuke ne dovode se u pitanje postojeće nacionalne inicijative u tim područjima, osobito u području nacionalnoga građanskog odgoja i obrazovanja,

DONIJELO JE OVU PREPORUKU:

Države članice trebale bi:

Promicanje zajedničkih vrijednosti

- od rane dobi i na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja i osposobljavanja u cjeloživotnoj perspektivi unapređivati razmjenu zajedničkih vrijednosti iz članka 2. Ugovora o Europskoj uniji kako bi se ojačali socijalna kohezija te pozitivan i uključiv zajednički osjećaj pripadnosti na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te na razini Unije;
- nastaviti provoditi obveze iz Pariške deklaracije, osobito na sljedeće načine:
  - promicanjem aktivnoga građanskog odgoja i obrazovanja te obrazovanja u području etike, kao i otvorenog ozračja u učionicama u cilju izgradnje tolerantnih i demokratskih stavova te socijalnih, građanskih i međukulturnih kompetencija;
  - unapređivanjem kritičkog razmišljanja i medijske pismenosti, posebice u uporabi interneta i društvenih medija, kako bi se podigla razina osviještenosti o rizicima u vezi s pouzdanošću izvora informacija te ojačala sposobnost jasnog prosuđivanja;
  - upotrebom postojećih ili, prema potrebi, razvojem novih struktura kojima se potiče aktivno sudjelovanje nastavnika, roditelja, učenika i šire zajednice u školama te
  - omogućivanjem mladima da sudjeluju u demokraciji te da se aktivno, kritički osviješteno i odgovorno angažiraju u zajednici;
- učinkovito se koristiti postojećim alatima za promicanje građanskog odgoja i obrazovanja, poput Okvira kompetencija demokratske kulture Vijeća Europe;

Osiguravanje uključivog obrazovanja

- promicati uključivo obrazovanje za sve učenike, osobito na sljedeće načine:
  - uključivanjem svih učenika u kvalitetno obrazovanje od predškolske dobi i tijekom cijelog života;

- (b) pružanjem potrebne potpore svim učenicima u skladu s njihovim specifičnim potrebama, uključujući učenike u nepovoljnom socioekonomskom položaju, učenike migrantskog podrijetla, učenike s posebnim potrebama te najdarovitije učenike;
  - (c) olakšavanjem prijelaza između različitih obrazovnih putanja i razina te pružanjem odgovarajućeg obrazovnog i profesionalnog usmjeravanja;
5. učinkovito se koristiti uslugama Europske agencije za posebne potrebe i uključivo obrazovanje, na dobrovoljnoj osnovi, u cilju provedbe i praćenja uspješnih uključivih pristupa u svojim obrazovnim sustavima;

Promicanje europske dimenzije poučavanja

6. promicati europsku dimenziju poučavanja poticanjem:
- (a) razumijevanja europskog konteksta i zajedničke baštine i vrijednosti te razvoja osviještenosti o jedinstvu i raznolikosti, društvenoj, kulturnoj i povijesnoj, Unije i država članica Unije;
  - (b) razumijevanja nastanka, vrijednosti i funkcioniranja Unije;
  - (c) sudjelovanja učenika i nastavnika u mreži e-Twinning, prekograničnoj mobilnosti i transnacionalnim projektima, osobito za škole;
  - (d) lokalnih projekata u cilju podizanja razine osviještenosti o Europskoj uniji i boljeg razumijevanja Europske unije u obrazovnim okruženjima, osobito putem izravne interakcije s mladima, poput godišnjeg obilježavanja, na dobrovoljnoj osnovi, „Dana Europske unije” u obrazovnim okruženjima;

Potpora nastavnom osoblju i poučavanju

7. nastavnom osoblju omogućiti promicanje zajedničkih vrijednosti i pružanje uključivog obrazovanja, i to na sljedeće načine:
- (a) uvođenjem mjera kojima se jača položaj nastavnog osoblja te im se pomaže u prenošenju zajedničkih vrijednosti i promicanju aktivnoga građanstva uz istodobno razvijanje osjećaja pripadnosti i odgovaranje na različite potrebe učenika te
  - (b) promicanjem inicijalnog i kontinuiranog obrazovanja, razmjena i programa uzajamnog učenja i uzajamnog savjetovanja te usmjeravanja i mentorstva nastavnog osoblja;

Provedbene mjere

8. preispitati i, prema potrebi, unaprijediti postojeće politike i prakse u području obrazovanja, osposobljavanja i neformalnog učenja u cilju djelovanja u skladu s ovim preporukama;
9. utvrditi potrebe i poboljšati sudjelovanje javnosti, upotrebljavajući postojeće podatke ili, prema potrebi, prikupljajući nove podatke u cilju poboljšanog kreiranja politika na osnovi utemeljenih dokaza, koje se odnose na društvenu i građansku dimenziju obrazovanja i osposobljavanja;
10. nastaviti surađivati u okviru strateške suradnje EU-a u području obrazovanja i osposobljavanja, mladih, sporta i kulture putem uzajamnog učenja, uzajamnog savjetovanja te razmjene dobrih praksi u cilju promicanja zajedničkih vrijednosti;
11. u cilju provedbe ovih preporuka učinkovito se koristiti instrumentima EU-a za financiranje, posebice programom Erasmus+, europskim strukturnim i investicijskim fondovima, programima Kreativna Europa i Europa za građane, Programom o pravima, jednakosti i građanstvu te programom Obzor 2020.

POZDRAVLJA NAMJERU KOMISIJE DA:

12. podupire države članice u provedbi odredaba ove Preporuke s pomoću dostupnih alata i instrumenata financiranja, poput programa Erasmus+, osobito putem mobilnosti u svrhu učenja na svim razinama obrazovanja, s naglaskom na školama, transnacionalnim projektima, mreži e-Twinning i aktivnostima Jean Monnet;
13. podupire reforme nacionalne i regionalne politike te unapređuje praksu putem okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja ET 2020. ili bilo kojeg budućeg okvira;

14. prema potrebi, izrađuje i redovito preispituje praktične referentne instrumente i smjernice namijenjene oblikovateljima politika i djelatnicima te da podupire istraživanje i sudjelovanje dionika u cilju zadovoljavanja potreba u pogledu znanja;
15. procijeni i ocijeni mjere poduzete kao odgovor na ovu Preporuku, osobito putem okvira ET 2020., uključujući Pregled obrazovanja i osposobljavanja.

Sastavljeno u Bruxellesu 22. svibnja 2018.

Za Vijeće

Predsjednik

K. VALCHEV
